

De gemeenteraad van Wijchen

16 88 Ondersteuning en zorg

Informatienota

Wmo en Jeugd 2017

Wijchen, 18 oktober 2016

Geachte leden van de raad,

Kernboodschap

De rijksbudgetten voor de Wmo en Jeugd zijn in 2017 niet toereikend om de geraamde uitgaven op beide terreinen financieel af te dekken.

Inleiding

Vanaf 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo 2015 en Jeugdwet. Hiervoor ontvangt iedere gemeente een rijksbijdrage in de vorm van een uitkering uit het gemeentefonds. De omvang van de rijksbudgetten voor Wmo en jeugd zijn gebaseerd op ervaringscijfers uit de jaren voorafgaand aan 2015, maar wel met toepassing van een financiële korting.

Het uitgangspunt voor de uitvoering van de Wmo & Jeugd (2D's) in Wijchen is om met de geraamde uitgaven op deze zorgterreinen binnen de door het rijk aan onze gemeente toegekende rijksbudgetten te blijven. Echter, voor het jaar 2017 en het meerjarenperspectief 2018-2020 is dit (nog) niet mogelijk.

In deze informatienota geven wij een toelichting op de geconstateerde financiële tekorten, onze uitgangspunten bij de te verwachten zorgkosten, de vergelijkingen van rijksbudgetten met andere (regio)gemeenten en de risico's die we daaraan moeten verbinden. Daarnaast geven we enkele oplossingsrichtingen voor de kortere en langere termijn.

Toelichting

Septembercirculaire 2016

In de septembercirculaire 2016 is aangegeven dat vanaf 2017 de budgetten voor de Wmo en Jeugd ten opzichte van de jaren 2015 en 2016 nog verder omlaag gaan. Volgens het rijk hebben gemeenten minder inwoners aan wie zij zorg en ondersteuning moeten bieden (en daarmee minder kosten), dan waarvan bij de start van de decentralisaties in 2015 is uitgegaan.

De verlaging van de budgetten heeft niets te maken met het beleid van gemeenten (waaronder bijvoorbeeld onderbesteding van Wmo-budgetten), maar alles met groepen cliënten die in tegenstelling tot waar de decentralisaties per 2015 vanuit gingen niet onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) en de Jeugdwet vallen, maar onder de Wet langdurige zorg (Wlz).

Op grond van de informatie uit de septembercirculaire 2016 wordt onze gemeente binnen de 2D's in 2017 met € 461k gekort op de rijksbudgetten. Voor jeugd gaat het om een korting van € 177k en voor de WMO om € 284k ten opzichte van de meicirculaire 2016.

Meicirculaire 2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WMO	4.977	5.068	5.017	4.970	4.945	4.910
Jeugd	7.783	7.677	7.765	7.765	7.767	7.809
Totaal	12.760	12.745	12.783	12.735	12.712	12.720

Septembercirculaire 2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WMO	4.972	4.785	4.752	4.707	4.701	4.693
Jeugd	7.793	7.499	7.588	7.588	7.589	7.632
Totaal	12.765	12.284	12.340	12.295	12.290	12.324

Mutatie	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WMO	-5	-284	-265	-262	-245	-218
Jeugd	10	-178	-178	-178	-178	-178
Totaal	5	-461	-443	-440	-423	-395

Bedrag x € 1.000

Deze korting door het Rijk is met name het directe resultaat van een financiële uitname voor de Wlz. Daarnaast hebben we extra verwachte uitgaven voor het product Tijdelijk beschermd wonen ad € 144k, maar hiervoor zijn ook financiële middelen beschikbaar gesteld door het Rijk.

Oorzaken tekort begroting Wmo en Jeugdhulp 2017

Graag gaan wij nader in op de oorzaken voor het tekort van in de begroting 2017 voor Wmo en Jeugd.

- a. *Het verdeelmodel voor het budget van de Rijksoverheid heeft vooral op het onderdeel jeugd nadelige effecten.*

Het budget voor Jeugd is een samengevoegd budget waar nog nooit een totaaloverzicht van bekend is geweest. Net zo min als van het gebruik. Het macrobudget Jeugd is samengesteld op basis van begrotingsgelden, Zvw premie-uitgaven en AWBZ premie-uitgaven. In de jaren voor 2015 is het budget jarenlang door de provincie – tot 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de jeugdzorg - opgehoogd met autonome provinciale middelen. Hoeveel meer zorg hiermee is bekostigd is niet bekend. Opvallend is wel dat in de regio Nijmegen alleen Wijchen met een ongunstige verdeling van de Jeugdwet middelen is geconfronteerd. De overige gemeenten lijken beter met de middelen uit te komen. Ook als we onze gemeente vergelijken met gemeenten van dezelfde grootteklasse (± 41.000 inwoners), dan ontvangt Wijchen relatief minder rijksbudget.

De verklaring voor deze verschillen hebben betrekking op de uitgangspunten van het verdeelmodel van het Rijk, maar zijn niet zonder meer helder. Daarin is het rijk niet transparant. Vele parameters hebben hierop hun invloed. Nadelige uitgangspunten voor Wijchen zijn mogelijk:

- De tarieven voor zorg waar in het verdeelmodel door het rijk vanuit is gegaan kunnen lager zijn dan de tarieven die binnen de regio Nijmegen worden gehanteerd.
- Het verdeelmodel gaat uit van bijzondere wooneenheden en voorzieningen met verblijf van vóór 2015. In Wijchen is een nieuwe zorgvoorziening gestart na 1 januari 2015. Binnen deze voorziening zitten kinderen waar wij de kosten van betalen op basis van het woonplaatsbeginsel. Kortom, een gewijzigde zorginfrastructuur.
- In het rijksmodel is een prognose gemaakt van het aantal zorgindicaties. Mogelijk hebben wij meer zorgindicaties dan waar bij de prognose door het rijk vanuit is gegaan.

b. Het zorggebruik Jeugd is hoger dan het beschikbare budget.

Uit de realisatiecijfers Jeugd over 2015 blijkt dat er meer jongeren zorg hebben ontvangen, waarvan de totale kosten het beschikbare budget in dat jaar hebben overschreden. Recentelijk heeft Bureau Scope in opdracht van ons een onderzoek uitgevoerd naar de relatief hogere uitgaven op jeugd in 2015. Zij kwamen tot de volgende conclusies:

- Het rijksbudget van de gemeente Wijchen in relatie tot het aantal jongeren in zorg ligt in lijn met de budgetten van de overige gemeenten binnen onze regio, met uitzondering van Nijmegen dat een hoger budget per jongere heeft. Deze gegevens zijn ontleend aan CBS data;
- De gemiddelde zorgkosten van blok B en C voor jeugd lagen in 2015 voor Wijchen hoger dan de zorgkosten van de overige gemeenten binnen onze regio, met uitzondering van Nijmegen. Kijkend naar het zorggebruik binnen de verschillende blokken, dan valt de forse overproductie binnen blok B1 (specialistische vormen van dagbesteding, dagbehandeling en kinderopvang) onmiddellijk op. Het zorggebruik en daarmee de zorgkosten van deze producten liggen in Wijchen een stuk hoger ten opzichte van de regio. Volgens Scope is het aannemelijk dat het verwijsgedrag van het Sociaal Wijkteam, het CIZ en de leveranciers/specialisten hier een grote invloed op hebben gehad. Zij hadden immers geen zicht op de productie in relatie tot de beschikbare middelen per aanbieder. Verwijzers en SWT hebben dus geen idee gehad of ze anders hadden willen verwijzen vanwege het opraken van de middelen en ongewenste bij betalingen.

Als het gaat om de geraamde uitgaven voor zorg in 2017 hebben wij ons gebaseerd op het hogere zorggebruik in 2015. Omdat bij de opstelling van de raming voor de zorguitgaven in 2017 nog onvoldoende inzicht was in de kosten van het zorggebruik in 2016, is de werkelijkheid van 2015 ons enige houvast.

c. *De kosten voor de uitvoering Wmo en Jeugd (= apparaatskosten) zijn hoger in 2017.*

Het gaat hierbij om de kosten van het Regionaal ondersteuningsbureau (ROB), de interne gemeentelijke bedrijfsvoering (beleid en backoffice) en de kosten voor de lokale toegangspoort (LTP, sociale wijkteams). Deze kosten zijn allen in 2017 gestegen ten opzichte van 2015. Redenen o.a.: kwaliteitsimpuls, toename aantal klantprocessen, complexe inkoopconstructie. Een vergelijking met gemeenten binnen de regio is moeilijk, omdat niet duidelijk is in welke mate de afzonderlijke gemeenten de bedrijfsvoeringslasten ook daadwerkelijk laten drukken op de rijksbudgetten betreffende de 2D's.

e. *Ongunstige contracten*

De contractafspraken met de Combinatie en de in de praktijk afwijkende verhouding combinatie versus kleine aanbieders hebben in 2015 geleid tot uitgaven waarvoor geen zorg is verleend, maar waarvoor wel is betaald. Een deel van deze nadelige contractafspraken werkt ook door in de verlenging van de contracten in 2017.

Consequenties

De consequentie van het voorgaande is dat het voor 2017 onmogelijk is om de kosten van de Wmo en jeugdhulp volledig af te dekken binnen de ontvangen rijksbudgetten voor deze terreinen.

In 2015 (jaarrekening) was er nog een overschot op de 2D's van € 270k. In de eerste doorrekening van 2016 was rekening gehouden met een tekort van € 545k, mede door een lager Rijksbudget (landelijke kortingen) en dezelfde zorgbehoefte. Dit hebben we ook benoemd in de kaderbrief 2017-2020 paragraaf 3.03.

In het meerjarenperspectief van 2017-2020 is wederom een daling van het Rijksbudget met als gevolg grote tekorten op de 2D's.

In ADSD 2017 vindt u onder tabel 3.03c de tekorten. Hieronder zijn deze nogmaals gepresteerd:

TOTAAL	2017	2018	2019	2020
JEUGD	-1.667	-1.317	-1.213	-1.071
WMO	626	774	728	689
Saldo	-1.041	-543	-485	-383

De verdeling van de Rijksmiddelen staan onder paragraaf 3.03 in ADSD 2017.

Vervolg

Om het financiële tekort voor 2017 en volgende jaren beheersbaar te maken hebben we meerdere acties doorgevoerd. Hierbij hebben we rekening gehouden met:

- Regionale afspraken tussen gemeenten tot en met 2017; Tot en met 2017 trekt Wijchen regionaal op als het gaat om de blokken B en C. De regionaal af te sluiten contracten voor 2017 zijn gebaseerd op verlengingsafspraken ten opzichte van 2016. Na 2017 ligt voor Wijchen, maar ook voor de regio, alles open.
- Geplande verandering in de contracteringssystematiek vanaf 2018. Vanuit Wijchen onderzoeken we, in combinatie met de gemeente Druten, de mogelijkheid op tot contractafspraken op basis van populatiegebondenbesteding te komen, wat een geheel andere contracteringssystematiek is dan tot nu toe door ons is gehanteerd. De financiële resultaten hiervan kunnen we nu nog niet vertalen in een meerjarenbegroting.

Samengevat hebben we de volgende acties doorgevoerd om het tekort op de 2D's terug te dringen:

1. Het doorvoeren van een korting op de PGB conform de werkelijkheid in 2015;
2. Het schrappen van de vrije onderhandelingsruimte in blok C;
3. Het procentueel verlagen van de LTA-uitgaven naar een percentage conform het advies van de VNG;
4. Het schrappen van het innovatiebudget vanaf 2018 en verder;
5. Het doorvertalen van de uitname door het rijk uit het gemeentefonds voor de Wet langdurige zorg (Wlz) naar de verschillende producten in de blokken B en C. Dit met uitzondering van de Combinatie in 2017, maar wel voor 2018-2020.

Burgerparticipatie

n.v.t.

Bijlagen

Geen.

Gerelateerde stukken

Programmabegroting 2017

Anders Denken, Samen Doen 2017 (ADSD 2017)

Burgemeester en wethouders van Wijchen,
De secretaris, De Burgemeester,